







bjarozka@mail.ru
vk.com/club 34570145





Па зіме нават летам будзем мы сумаваць...

* * *

Імгненна мчаць дні восені цудоўнай,
І ўсё былое ўжо не вернецца назад...
Заявіць снежань пра сябе няўмольна
І зробіць успамінам лістапад.

Аднак не трэба сумаваць,
Што восеньская адгучыць мелодыя?
Рыхтуйся зімку снежную страчаць,
У ёй свая адметная рапсодыя!

Дар'я ВЕЛЕСЕВІЧ,
Пружаны

Матухна зіма

Белым снегам,
Нібы пухам,
Уся зямля накрылася.
Гэта матухна-зіма
У госці заявілася.
Рэчкі лёдам закавала,
Дрэвы інеем прыбрала.
У белы снег афарбавала
Чорныя дамы...
Усё наўкол блішчыць і ззяе,
Пагуляць нас запрашае.
Надыход зімы.

Вікторыя ЗАХАРЭВІЧ,
Міёры

Навагодняе...

Белым снегам зіма закружыла,
Усцілаючы срэбрам зямлю.
Сэрца радасцю ахапіла,
Бо зіму-чараўніцу люблю!
Серабрынкі мігцяць мітусліва,
Запрашаюць у свой карагод,
А зіма-чараўніца імкліва
Нам на санках вязе Новы год!
Новы год па зямлі крочыць зноўку,
Дзед Мароз са Снягуркай ідзе.
Дзеці песні спяваюць пра ёлку,
Снег у Дзеда блішчыць ў барадзе.

Ілья БЛІЗНЮК,
Мінскі раён, Мачулішчы

Снежная казка

Ой, зіма, зіма, зіма,
Весялей цябе няма!
Твае снежныя дары —
Нашы лепшыя сябры!
Мы са снегу дом зрабілі,
Бабу снежную зляпілі,
А за снежнай бабай следам,
Злепім снежнага мы дзеда.
А яшчэ і курку-рабу...
Не сумуйце дзед і баба!
Вось і вечар наступае,
Нашу працу прыпыняе.
Заўтра прыйдзем мы ізноў,
Злепім новых жыхароў.

Лізавета КЛІМКОВІЧ,
Барысаў

Зіма

На двары мароз лютуе,
Кветкі на акне малюе.
Пад нагамі снег рыпіць



І на сонцы зіхаціць...
Каб не галадалі птушкі,
Зробім ім хутчэй кармушкі
І пасыплем хлеба крошкі:
Падмацуйцеся вы трошкі!
А мы прыйдзем заўтра зранку,
Пакатаемся на санках.
І нічога, што мароз
Шчыпле вушы, шчыпле нос!
Бо, хто бегае, смяецца,
Той марозу не даецца!

Надзея ГАЙДУК,
Барысаў

Зімовая пара

Вось ужо завіруха
Запаволіла бег,
І пад ногі кладзецца,
Белай коўдраю снег.
Гэй! На горку катацца,
Пакуль ёсць яшчэ час!
Лыжы хутка імчацца,
Санкі з горкі ляцяць.
Ах, як весела гэта!
Смех вясёлы чуваць...
Па зіме нават летам
Будзем мы сумаваць...

Іна ЗЕЛЕНКЕВІЧ,
Барысаў

* * *

Замерзла шпаркая крыніца...
Дзе спеў птушыны ў гэты час?
Зіма прымчала ў калясніцы,
Прывезла снег і смех
Для нас.
Зіма, зіма...
Царыца года!
Ты вабіш белізной сваёй!
Чакала ўжо цябе прырода,
І мы чакалі разам з ёй...

Паліна ШЫБЕКА,
Мінскі раён



● **Погляд**

Дастукацца да бацькоў...

Рэальнасць

Прычына існавання ў гэтым свеце, калі прычыны не засталося? Роўна як і жадання, ды і проста таго, дзеля чаго жывеш?

Прычына ёсць: пачуццё абавязку. Я павінен — сябрам, бацькам, дзецям. Яны без мяне ніяк. Ды і праца трымае. Пачуццё абавязку, вядома, добрая з'ява. Толькі вось адчуванне не з самых прыемных: як быццам ты селянін, у якога свой участак, панская зямля і паншчына — шмат і непад'ёмна. Навалілася і не адпускае. Сілкуецца тваімі сіламі. Жыццёвая энергія на нулі, цікавасці да жыцця няма... Ды што ў ім такога? Нарадзіўся, каб працаваць, забяспечваць сям'ю, уладкоўваць дзяцей. Але хіба яны не будуць гэтак жа гарбець, каб пражыць? Вядома ж, трэба «адцягвацца». Але ты так стамляешся пасля працы, што нічога не жадаеш: толькі б выцягнуцца і ляжаць, аднаўляць энергію. Бо паходы па музеях і тэатрах патрабуюць працяглай падрыхтоўкі і...

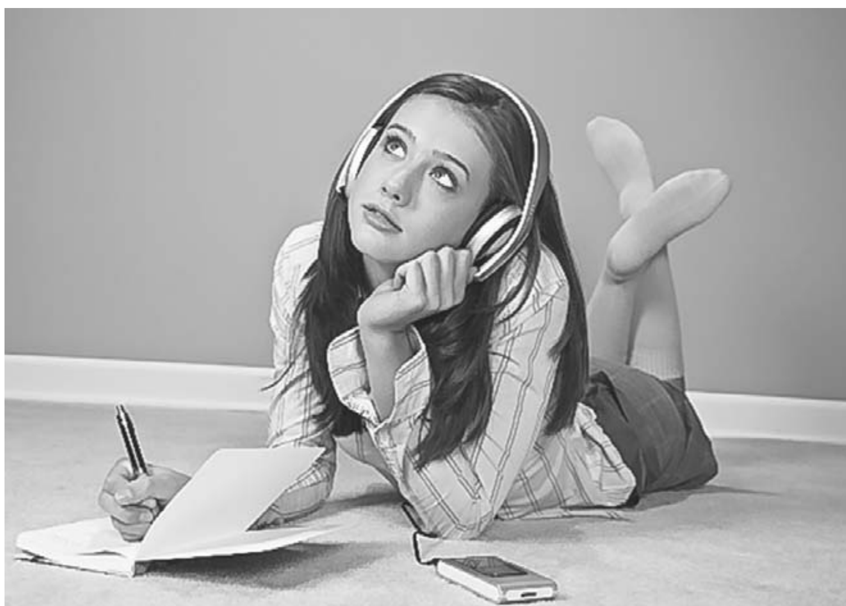
Ды лянота проста. Паходзіш па поўных залах, усюды натоўп, засяродзіцца на мастацтве, не кажучы пра тое, каб праціснуцца да «тварэння», проста нерэальна.

Куды ні ткніся — мінусы ў поўнай сваёй праяве. Станоўчае ёсць, вядома, гэтага няма сэнсу адмаўляць. Але як яно дапаможа ў паўсядзённай бессэнсоўнай барацьбе з акалічнасцямі? Маленькія незаўважныя плюсікі.

Жывеш рэальнасцю, а насамрэч не тут: у мінулым, у будучыні. Але ніколі ў сучаснасці. Чаму? Навошта ўспамінаеш старыя падзеі, з гаркотай асуджаеш сябе за страчаныя магчымасці? Чароўнае і недасягальнае «заўтра» адпраўляе ў струмень летуценняў, але не больш за гэта. А таму старанна марыш пра будучыню: усё выдатна, дзеці атрымалі прыстойныя месцы ў фірме, а ў цябе ўжо набыта невялікая кватэрка...

Дык чаму ж час ідзе, а нават самыя доўгатэрміновыя планы так і не ажыццявіліся? Мары, мары... Нават марам усё менш месца. Жыццё — жорсткае, час гэта зразумець. Цудаў не бывае, а казкі толькі па тэлевізары — гэта, мабыць, самы важны ўрок, які павінен засвоіць чалавек. Не ўсё, вядома, так дрэнна. Ёсць радасці: святы, сустрэчы з сябрамі. Але часцей жыццё кожны дзень ідзе па звыклым коле. І нам часцяком страшна штосьці мяняць. Жалімся ў тэлефонную трубку, а самі? Баімся прызнацца, што зажыў бы па-іншаму, прыклаўшы высілкі. Марнуем здароўе, каб зарабіць сабе на лячэнне.





Выхоўваем дзяцей, каб, пасталеўшы, яны паўтарылі наш шлях. Застаёмся на нялюбай працы, каб мець стабільны заробак.

Мы баімся памылак і, адпаведна, баімся змен, іх незваротнасці, страты такога звыклага ўкладу жыцця. Жалімся адно аднаму на гэтыя змены, але ўпотай марым пра незабыўныя прыгоды...

Як у кіно...

Мы — людзі! Мы — уладары Сусвету, мы — амаль багі! І пакуль не адкрылі ў таямнічай касмічнай прасторы іншых насельнікаў, надзеленых розумам, застанемся ўсемагутнымі. Ці амаль усемагутнымі...

Дык што ж замінае сучасным «амаль багам» палепшыць сваё жыццё? Памяняць на дзянёк такі звыклы ход рэчаў? Падараваць блізкім словы, якія яны раней так часта чулі ад нас: словы кахання, клопату, падзякі?

Надзея МАРХЕЛЬ,
Мінск

Я і дарослы свет

Аднойчы я назірала такую карціну: мама сярэдніх гадоў і дзяўчына ішлі па вуліцы, пабраўшыся за рукі. Твары іх свяціліся шчасцем, яны размаўлялі, смяяліся, паміж імі адчувалася не толькі роднасная сувязь. Сяброўства, разуменне, давер — вось што выпраменьвалі іх шчырыя ўсмешкі. Людзі, якія праходзілі міма, азіраліся, самыя хмурныя абліччы святлелі. Я таксама ўсміхнулася.

Дзеці і бацькі — гэта дзве паралелі, а паралелі, як вядома, не перасякаюцца. Гэта ў матэматыцы. Але незразумела, чаму і ў жыцці так. Быццам бы тыя ж людзі, тыя ж радасці і нягоды — адкуль непаразуменне? Можа, праблема ў розніцы ва ўзросце? Верагодна. Розныя погляды на жыццё, рознае ўспрыманне свету. Гэтым усё ў большасці выпадкаў і тлумачыцца.

Але ў мяне іншае меркаванне. Думаю, што прычына гэтаму — дэфіцыт зносін, з'ява, што так часта сустракаецца ў сучасных сем'ях. Бацькі, занятыя здабываннем грошай, не могуць надаць дзіцяці належнай увагі. У пагоні за



дабрабытам і кар’ерай яны забываюць пра сваіх дзяцей...

Так, гэтыя дзеці, могуць хадзіць у элітныя садкі, вучыцца ў прэстыжных школах, мець «наварочаныя» цацкі і рэчы. Але ці ўбачаць яны калі-небудзь, як весела скача па сцяне сонечны зайчык, што адскочыў ад мамінага люстэрка? І як выдатна рыбаліць з бацькам на возеры, праводзячы разам з ім незабыўную ноч ля вогнішча і слухаючы ягоныя займальныя аповеды. Ніякія цацкі не заменяць простай сустрэчы світанку побач з татам. На памяць прыходзяць словы з вядомага мультфільма: «Калі мы не ўбачым, як ўстае сонца — мы можам спазніцца на ўсё жыццё». Гэта значыць, што прыгажосць жыцця можа прайсці міма. Бачыць яе, адчуваць, усведамляць — складаная навука. Дапамагчы дзецям спасцігнуць яе — справа дарослых.

Як добра збірацца ўсёй сям’ёй за сталом і гутарыць на розныя жыццёвыя тэмы, адчуваючы побач плячо роднага чалавека, адчуваючы сябе патрэбнай і неад’емнай часцінкай сям’і. Але ці заўсёды хапае ў бацькоў часу на гэта? На жаль, не. А шкада...

Так, можна зразумець і бацькоў. Жыццё часам ставіць іх перад вельмі няпростым выбарам: праца і дабрабыт альбо больш часу, аддадзенага дзіцяці...

З аднаго боку, не будзе добрай працы — не будзе магчымасці цалкам забяспечваць сям’ю ва ўсіх яе патрэбах. Але ці ва ўсіх? А патрэба ў цеплыні простых чалавечых зносін? Ці не лепш хоць зрэдку «ахвяраваць» карпаратыўнымі вечарынамі, сустрэчамі з калегамі дзеля таго, каб правесці вечар з уласнымі дзецьмі? Схадзіць з імі на пікнік, пагуляць у парку. Бо інакш яны шмат страцяць!

А яшчэ прычынай непаразумення паміж дзецьмі і дарослымі з’яўляецца страх. Так-так! Часта дзеці баяцца адкрыцца бацькам.

Можа, дзіця, у якога скралі мабільны тэлефон, і расказала б дома пра гэта, але дзе гарантыя, што ён не «атрымае на арэхі» ад раззлаваных бацькоў?

І што тут скажаш? Вядома ж, тэлефон грошай каштуе, але хіба малы вінаваты?! Што ён мог зрабіць? Так, не ўсачыў. Дык ці варта караць за няўважлівасць занадта строга? Растлумачыць, што да чаго трэба, але не сварыцца, тым

больш, не карацы фізічна! Не вартая нават самая дарагая згубленая рэч горкіх слёз маленькага пакрыўджанага чалавечка!

А ёсць такія сем'і, дзе тата і мама п'юць. У хаце холадна, няўтульна, дзеці недагледжаныя, але ўсё роўна вельмі любяць сваіх гора-бацькоў. Няхай тыя надоўга пакідаюць іх адных без сродкаў да існавання, часам нават б'юць. Але дзеці збягаюць з дзіцячых дамоў і вяртаюцца ў родную хату. Чаму? Таму, я думаю, што ў іх душах, цепліцца надзея на тое, што калі-небудзь бацькі апамятаюцца, перастануць піць, уладкуюцца на працу, і сям'я стане такой, якой павінна быць.

Калі б да такіх бацькоў можна было «дастукацца», я б паспрабавала зрабіць так, каб яны адумаліся.

І хто прыдумаў гэты алкаголь, лепш бы яго наогул не выраблялі! Вялікіх бед і праблем можна было б тады пазбегнуць!

Але ён ёсць. Ёсць і праблемы, таму іх трэба вырашаць, вось толькі — як?

Не ведаю. Але цвёрда ўпэўнена ў тым, што толькі бацькі, якія па-сапраўднаму любяць, могуць змяніцца дзеля дзяцей.

А дзеці дзеля бацькоў? Можа, калі б мы ўсе спыніліся, выслухалі адно аднаго, пастараліся зразумець, то нешта ў ланцужку маральных бедстваў змянілася б, і жыць стала б лягчэй? Зрабіць гэта нялёгка, але неабходна.

Інакш канец свету, пра які так часта гавораць, усё ж настане. І гэта будзе не ядзерны апакаліпсіс і не гіганцкі касмічны астэроід...

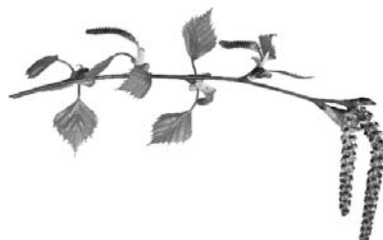
Канец свету, у маім разуменні, — гэта поўнае разбурэнне ўсіх духоўных каштоўнасцей і пераўтварэнне людзей у істот, што горшыя за жывёл. Ці ж гэтага мы хочам?

Думаю, што не! Таму і звяртаюся да ўсіх:

— Людзі! Усё ў нашых сілах! Давайцеператворым дзве планеты (планету Дарослых і планету Дзяцей) у адну агульную планету Разумення! І тады дзве паралелі — дзеці і бацькі — абавязкова перасякуцца!

Нават насуперак усім матэматычным законам.

Ірына РАДЗІХОЎСКАЯ,
вёска Дворнае Сяло, Міёрскі раён



● **Конкурс**

Казкі са школьнага ранца

Умовы абвешчаны ў вераснёўскім нумары «Бярозкі».
Дасылаць свае казачныя гісторыі можна на паштовы адрас:
220034, Мінск, вул. Захарава, 19, рэдакцыя часопіса «Маладосць»
(з пазнакай «Бярозка»), на электронны —
bjarozka@mail.ru.** альбо **maladost@bk.ru

Малітва

У далёкім-далёкім каралеўстве, якога не знойдзеш на картах, а мо яно проста нябачна для таго, хто не здольны глядзець на свет дзіцячымі вачыма, жыла адзінокая старая жанчына. У яе не было ні сям'і, ні сяброў, ні, нават, даха над галавой. Людзі з яе кпілі, паказвалі пальцам, кідалі ўслед каменні. Здавалася б, душа жанчыны павінна была зачарсцвець ад гэткай несправядлівасці, але так не здарылася... Яна ўсёй душой любіла і каралеўства, у якім жыла, і людзей, што яго насялялі, і, нават, паветра, якое заўсёды было тут надзвычай чыстым, свежым, нібыта пасля дажджу. Кожны вечар жанчына ішла ў поле, садзілася ў высокую духмяную траву і, пазіраючы на незлічоныя зоркі ў небе, на гэты недасягальны для людзей нябесны прастор, малілася Богу. Яна нічога не прасіла ў Бога, а дзякавала за тое, што ён падарыў людзям яшчэ адзін цудоўны дзень, што яшчэ засталося ў яе ў кішэні трошкі хлеба. А яшчэ за тое, што можа адкрыць Богу сваю душу, падзяліцца з ім тым, што ў яе на сэрцы.

Аднойчы ў каралеўстве здарылася няшчасце. Маленькая дачка караля цяжка захварэла. Якіх толькі лекараў да яе ні прывозілі, якія толькі лекі ні спрабавалі — нічога не дапамагала. Маленькая прынцэса згасала на вачах. Ужо не звінеў у пакоях яе гарэзлівы смех, не чуваць было тапацення хуткіх ножак. Сум і жальба пасяліліся ў каралеўскім палацы.

Даведалася пра гэта гора і старая жанчына. Нельга перадаць словамі той боль, які працяў яе добрае сэрца. Наступнай ноччу яна, як заўсёды, малілася, але гэта была незвычайная малітва. Упершыню жанчына звярнулася да Бога з просьбай, вось якімі былі яе словы: «Бог, я ніколі і нічога не прасіла, Ты і так падарыў мне вельмі шмат, а самым каштоўным тваім падарункам для мяне было жыццё! Я вельмі ўдзячна табе за гэты скарб, за ўсе радасці і выпрабаванні, якія прынесла жыццё, але адна маленькая дзяўчынка, якая яшчэ не паспела па-сапраўднаму дакрануцца да жыцця, павінна яго пакінуць. Гасподзь, я ведаю: даўшы жыццё, Ты маеш права яго забраць, але я прашу, вазьмі лепей маё жыццё! Я пражыла ўжо даволі шмат, і шмат чаго бачыла, шмат чаму навучылася. Дзякуючы Табе я навучылася цаніць жыццё, якім бы цяжкім яно ні было, і мне немагчыма ўявіць, як гэтае дзіцянятка, якое толькі пачало рабіць першыя крокі, павінна спыніцца. Я вельмі хачу, каб маё жыццё не было дарэмным, таму прашу, вазьмі яго замест жыцця гэтай малечы!»

І здарыўся цуд: маленькая прынцэса паправілася. Для кожнага жыхара каралеўства гэта было вялікім святам, і ўсе людзі весяліліся і віншавалі адно

аднаго. І ў гэтай вясёлай мітусні ніхто не заўважыў, як знікла з вуліц горада старая жанчына...

Прайшло шмат часу, не злічыць нават колькі, толькі сярод людзей таго каралеўства яшчэ і цяпер ходзіць паданне, што калі ноччу выйсці ў поле, то абавязкова пачуеш, як вецер на сваіх лёгкіх крылах разносіць па свеце ласкавую і шчырую малітву той добрай жанчыны.

Лізавета МІХНЁНАК, Клічаў

Сем жаданняў



Аднойчы мне прысніўся сон, што ў мяне ёсць кветачка з сямю пялёсткамі, якая дапаможа мне здзейсніць сем запаветных жаданняў.

Узрадавалася я і адразу ж загадала першае: «Хачу паляцець на Марс!» Адрываю пялёстак і раптам перада мною з’яўляецца ракета, а побач ляжыць скафандр. Я хуценька апранаюся, забіраюся ў ракету, сядаю за пульт кіравання, націскваю кнопку «старт» і лячу ў напрамку да Марса. І так хутка даляцела, што сама здзівілася.

Першае, што ўбачыла на Марсе, была чароўная паляна, на якой пасвілася Шакаладная Карова. А побач з палянай было яшчэ і возера Салодкаежак. Там, на беразе, за цытрусавымі столікамі пад цытрусавымі парасончыкамі сядзелі марсіянскія Зялёныя чалавечкі.

Згадаўшы пра сваю чароўную кветачку, я вырашыла загадаць другое жаданне: каб Зялёныя чалавечкі падарылі мне Шакаладную Карову і возера Салодкаежак. Каб я магла забраць гэтыя падарункі на сваю планету Зямля і пачаставаць імі сваіх сяброў.

Але як толькі я адарвала пялёстак і загадала другое жаданне, Зялёныя чалавечкі пачалі мне нешта крычаць на сваёй мове. Каб зразумець іх, мне давялося адарваць трэці пялёстак.

І тут чалавечкі пачалі размаўляць са мной па-беларуску, пасадзілі мяне за стол, пачаставалі рознымі марсіянскімі стравамі, а потым падарылі Шакаладную Карову і возера Салодкаежак. А я расказала ім пра планету Зямля... і тады Зялёныя чалавечкі папрасілі, каб я ўзяла з сабой аднаго з іх, якога я назвала Міколам.

Потым я адарвала чацвёрты пялёстак, мы з Міколам селі ў ракету і паляцелі на Зямлю.

Калі мы прызямліліся, то апынуліся на двары школы, у якой я вучуся. Да нас адразу ж падбеглі школьнікі, у руках яны трымалі папяровыя кветачкі.

— Чаму кветкі з паперы? — здзіўлена спытаўся Мікола. — Няўжо на вашай планеце няма жывах кветак?

І я пачала тлумачыць яму, што жывыя кветкі растуць на клумбах, мы не зрываем іх, а толькі любуемся іх прыгажосцю. Міколе спадабаліся такія адно-

сіны зямлян да жывой прыроды, а калі на школьным двары з'явілася Шакаладная Карова і возера Салодкаежак, мае сябры ахнулі ад здзіўлення і пачалі частавацца. Пасля яны падзякавалі Зялёнага чалавечка за такі смачны падарунак і вырашылі паказаць яму нашу школу.

Міколу ўсё вельмі спадабалася, але яму неабходна было як мага хутчэй вярнуцца дадому. І я загадала пятае жаданне, каб Мікола вярнуўся на Марс. У гэты час настрой мой быў цудоўным. Я ганарылася тым, што жыву на такой прыгожай зялёнай планеце. І вырашыла што два апошніх пялёсткі дапамогуць здзейсніць такія жаданні: каб нішто не перашкаджала жыццю жывых істот на нашай планеце, каб жыхары іншых планет сталі нашымі лепшымі сябрамі.

Тут, на вялікі жаль, я прачнулася, так і не паспеўшы здзейсніць гэтыя два запаветныя жаданні...

А шкада!

Крысціна БЕЛАЗОР,
вёска Гара, Барысаўскі раён

Два боты

Ішлі неяк салдаты ў страі.

— Левай, левай! Раз, два, тры! — чуўся голас камандзіра. А на нагах у аднаго з салдатаў два боты размову паміж сабой вялі.

— Чуеш, што камандзір кажа?! — радаваўся левы бот. — Значыцца, я больш значны за цябе, бо ён толькі пра мяне і памятае! А пра цябе нават не ўспамінае.

Правы бот таксама хацеў, каб яго заўважылі. Ён так стараўся стукаць падэшвай аб зямлю, што хутка зламаў абцас.

— Добрыя былі боты! — уздыхнуў салдат. — Шкада, што правы выйшаў са строю. Трэба яго ў абутковую майстэрню занесці. Калі ж і там не атрымаецца адрамантаваць, давядзецца абодва боты на сметнік выкідваць.

— Як?! І мяне?! — абурыўся левы бот.

Толькі цяпер ён зразумеў, што правы бот не менш патрэбны, чым левы. Бо нельга ж салдату маршыраваць у адным боце.

Як Вавёрка Зайца лічыць вучыла

Пасадзіў неяк Заяц у гародзе моркву. Вырасла морква вялізная-вялізная. Узрадваўся Заяц, што шмат морквы вырасла, ды вось бяда: падлічыць яе не можа. Пабег па дапамогу да Вавёркі. Яна ў гэты час збірала на зіму грыбы ды арэхі.

— Хадзем да мяне, — просіць Заяц. — Падлічы мне моркву!

Але Вавёрка толькі лапкай махнула.

— Няма ў мяне часу скакаць да цябе, Заяц. Сам лічы!



— Ды я не ўмею! — ледзь не плача Заяц.

— Добра, — кажа Вавёрка. — Я цябе навучу лічыць да дзесяці! **Адзін** у цябе хвост. Так?

— Так, — кажа Заяц. — Хвост у мяне адзін.

— **Два** ў цябе вушкі, — працягвае Вавёрка. — **Тры** гузікі на тваіх штоніках. **Чатыры** ў цябе лапкі, **Пяць** у цябе сястрычак. **Шэсць** лапак у жука, твайго суседа. **Сем** колераў у вясёлкі, якая пасля дожджыку на небе з'яўляецца. **Восем** ног у павука, які ля маёй сасны па кустах павуцінне развешвае. **Дзевяць** дубкоў расце на суседняй палянцы. **Дзесяць** у цябе пальчыкаў на пярэдніх лапках.

Так Заяц навучыўся лічыць да дзесяці. Радасны пабег ён дадому і падлічыў багаты свой ураджай.

Платон САЕВІЧ, Мінск

Кот ды сабака



Жылі-былі дзед і баба. І былі ў іх кот ды сабака. Не сябравалі жывёлы паміж собой, нават бойкі ўчынялі. Надакучыла гэта гаспадарам, баба і кажа дзеду:

— Дзед, трэба кагосьці з іх аддаць у суседнюю вёску. Толькі вось каго: ката ці сабаку?

— Лепш сабаку, — кажа дзед. — Кот хоць мышэй ловіць, а ад сабакі аніякай карысці!

Так і зрабілі. Жыве сабака ў суседняй вёсцы, сумуе па былых гаспадарах, нават па кату, хоць і не сябраваў з ім раней. І вось аднойчы не вытрымаў сабака, сарваўся з ланцуга і пабег дадому.

А дзед з бабай на кірмаш паехалі. І вось, даведаўшыся пра гэта, захацеў у іх хату залезці злодзей. Кот як мог яму перашкодзіць спрабаваў, але ці ж злодзей ката спалохаецца! І добра, што сабака своечасова падаспеў!

Рашуча кінуўся ён на злодзея, забрахаў, адагнаў яго ад хаты. А тут і гаспадары вярнуліся. Сорамна стала ім, што так дрэнна думалі пра сабаку.

— Заставайся жыць у нас! — сказалі яны яму. — Толькі з катом памірыся!

З той пары сабака і кот жывуць, як і раней, у бабы з дзедам. Але больш ужо не сварацца.

Яўген ГРЫНКЕВІЧ,
вёска Слабада, Мядзельскі раён

● **Зубронак**

Цэнтр інтэлекту

Нацыянальны дзіцяча-аздараўленчы цэнтр «Зубронак». Менавіта тут ёсць усё неабходнае для сучаснага падлетка. Басейн, саўна, кінаканцэртная і актавая залы, відэасалон, спортпляцоўка, камп'ютарны клуб, касцюмерная з наборам тэатральных рэчаў і шмат чаго іншага. На тэрыторыі лагера — шэсць карпусоў. «Блакітны востраў», «Лясная хата», «Азёрны прычал», «Сонечны горад», «Зорны мір» і корпус для адпачынку сямейных дзіцячых дамоў «Зялёная паляна».



На гэты раз шаноўным чытачам прапаноўваю перанесціся ў скарбніцу «Зубронка». Мяркую, вы ўжо здагадаліся, што гаворка пойдзе пра бібліятэку. Але ж трэба разумець, што яна сабой ўяўляе. Канешне ж, час ідзе, таму падлеткі ў большасці сваёй перавагу аддаюць электронным рэсурсам, а не друкаваным. І ў нечым, зразумела, іх выбар апраўданы. Што тычыцца бібліятэкі «Зубронка», то гэта не проста тэрыторыя ведаў, гэта інтэлектуальны цэнтр. Пра яго дзейнасць разважае загадчык **Аліна СІСКЕВІЧ.**

— На паліцах інтэлектуальнага цэнтра няма пустога месца, яны запоўнены выданнямі рознага кірунку: фантастыка, прыгоды, дэтэктывы, энцыклапедыі. Сапраўды, у кожнага падлетка асабісты густ да той ці іншай літаратуры. Таму галоўная задача бібліятэкара — дапамагчы чытачу ў выбары кнігі. Каб заахвоціць юнакоў, безумоўна, трэба выкарыстоўваць абсалютна розныя формы прыцягнення да чытання: індывідуальныя і групавыя бяседы падчас запісу ў бібліятэку, слайд-прэзентацыі, інфармацыйныя лісткі, бібліятэчныя ўрокі, віктарыны, літаратурныя гадзіны. Асаблівая ўвага надаецца і тэатралізавана-



гульнявой праграме. Вось, напрыклад, падчас летняга адпачынку для выхаванцаў малодшага школьнага ўзросту намі было падрыхтавана і праведзена мерапрыемства: «І летам з кнігай я сябрую». Мне здаецца, што такая форма правядзення мерапрыемства садзейнічае прыцягненню дзяцей у бібліятэчнае асяроддзе, бо менавіта падчас такіх сустрэч праходзяць кніжныя выстаўкі, а таксама рэкламаванне кнігі. Дзеці фантазіравалі і здзяйснялі вандроўку па чароўнай краіне Чытанкі, наведалі наступныя станцыі: «У гасцях у казкі», «Старычок-Лесавічок», «Усёзнайка», «Краіна Здароўя», «Добры настрой». Дарэчы, на станцыі «Рэклама» дзецям неабходна было распавесці аб прачытанай кнізе так, каб усім захацелася ўзяць і ўдумліва прачытаць яе. На станцыі «Жывуць на свеце кнігі» ўвазе дзяцей была прапанавана слайд-прэзентацыя апошніх кніжных паступленняў — выданняў, падораных беларускімі пісьменнікамі. Акрамя такой праграмы бібліятэка «Зубронка» ладзіла «Востраў скарбаў», «Канікулы на літаратурных астравах», «Новы год грукае ў дзверы» і іншыя мерапрыемствы.

Як мне падаецца, чытанне з самага пачатку атаясамліваецца з пачуццём задавальнення. Ні ў якім выпадку не прымушаць, а прапагандаваць чытанне!

— Мы разумеем: апроч таго, што бібліятэка сам-насам працуе з дзецьмі, трэба, каб праводзіліся сустрэчы з прафесіяналамі, людзьмі, якія апантаны творчасцю і літаратурай. У кастрычніку «Зубронак» вітаў прадстаўнікоў «Выдавецкага дома «Звязда». Стараемся такія сустрэчы праводзіць у выглядзе літаратурных гасцёўняў, прэс-канферэнцый, кастроў.

Кніжныя выстаўкі арганізуем да юбілею пісьменнікаў, а таксама тады, калі ёсць новыя паступленні. Для папулярызацыі твораў дзіцячых беларускіх пісьменнікаў намі была падрыхтавана выстаўка «Беларускія пісьменнікі — дзецям».

— Трэба звярнуць увагу на тое, што дзеці не толькі чытаюць кнігу, але і паступовымі крокамі дакранаюцца да літаратурнай творчасці. Каб зерне прарасло і дало добры ўраджай, трэба ўжо цяпер дапамагчы яму, даць плённую глебу. Таму быў выдадзены зборнік вершаў «Выпадковых слоў каляровыя вітражы» ўдзельнікаў змены «Свята паэзіі «Нарачанскія сосны».

У кожную змену ў нас ёсць свае лепшыя чытачы — гэта дзеці, якія сумяшчаюць актыўны і насычаны перыяд прыбывання ў цэнтры з чытаннем кніг.



Вадзім ДУБЕНЬ, «Зорны свет», Мазыр:

— Мне вельмі спадабалася кніга Сяргея Аляксеева «Ад Масквы да Берліна: апавяданні пра Вялікую

Айчынную вайну». Гэта кніга пра тое, як наш народ змагаўся з нямецка-фашысцкімі захопнікамі, пра гераічных людзей, якія адстаялі сваю радзіму. Кожны аповед у кнізе — яшчэ адзін штрых вайны, яшчэ адна боль і радасць за гераічную перамогу і яе пераможцаў. Пасля таго, як я прачытаў кнігу, мяне перапаўняла пачуццё гонару за сваіх продкаў, мы — маладое пакаленне — павінны любіць сваіх бацькоў, дом, школу, Радзіму, а таксама паважаць яе гісторыю. Мне вельмі хацелася, каб гэтую кнігу прачытаў кожны падлетак, дзеля таго, каб ведаць гісторыю вайны і людзей, якія ваявалі.



Ксенія СУСЛЯНКОВА, «Азёрны прычал», Брэст:

— З кніг, якія я прачытала ў бібліятэцы «Зубронка», больш за ўсё мне спадабалася кніга беларускага пісьменніка Генадзя Аўласенкі «Новыя прыгоды маленькага Ветрыка з Вентылятара». Мяне ўсхвалявала прачытанае, таму што галоўнаму герою, маленькаму Ветрыку, давялося пераадолець шмат перашкод і змагацца з адмоўнымі героямі, каб вярнуцца ў дзіцячы садок № 5. Гэтая кніга навяла мяне на такое разважанне: калі ў чалавека добрае сэрца, яму заўсёды прыйдуць на дапамогу, у яго заўсёды ажыццявіцца задуманае. Гэтая кніга вучыць быць добрым, верыць у сябе і ніколі не здавацца ў цяжкую хвіліну, вучыць сябраваць і не выхваляцца без нагоды. А яшчэ я зразумела, што ў жыцці бываюць моманты, калі трэба дзейнічаць не па інструкцыі, а па сітуацыі. Раю ўсім гэтую кнігу прачытаць!

Дар'я ШОЦІК,
фота з архіва лагера «Зубронак»



● **Літаратурныя старонкі**

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ

Што Шубуршуну прыснілася?..

Урывак з кнігі

Шлях да роднай мясцінкі, адкуль яго забралі ў горад, ужо падаўся малечы занадта бясконцым. Здавалася, яго карабель стаіць нерухома на адным месцы. Раз-пораз Шубуршун падцягваўся на сваіх лапках, стараючыся зірнуць на адзін і другі бераг: маўляў, ці мяняюцца краявіды. Ці мо ўсё ж сапраўды ён калываецца на хвалях пасярэдзіне рэчкі і нікуды не рухаецца?..



Настрой сапсаваўся ўшчэнт. І ўжо мроіліся ў галаве здрадніцкія думкі: «А мо і не варта было ўцякаць ад Веранікі? Мо яшчэ не позна вярнуцца? Але ж як ты павернеш лодку супраць цячэння...» Шубуршун з гэтымі думкамі скруціўся ў калабок, падцягнуў лапкі, заплюшчыў вочы. І пачаў лічыць. Так навучыла яго Вераніка: калі не прыходзіць сон, то трэба палічыць. Напрыклад, да ста... Яшчэ лепей — уявіць, што перабіраеш нейкія прадметы, лічыш машыны на двары, лічыш аблачынкі ў небе... «Альбо — дзясяткі ў маім дзённіку», — казала Вераніка і смяялася, так смяялася, што ажно заходзілася. І тут жа дадавала: «Не, лепей — васьмёркі ці сямёркі, іх болей, ёсць шанц заснуць... З дзясяткамі сон не зловіш...» — смяялася сяброўка Шубуршуна.

«А я буду лічыць тыя краіны, у падарожжы па якіх мы марылі выправіцца разам з Веранікай», — загадаў сабе наш неўтаймаваны вандроўнік.

Першай у пераліку аказалася Аўстралія. Шубуршун успомніў, што дабрацца да яе і па карце было няпроста. Гэтая краіна, дзе водзяцца кенгуру, настолькі далёка ад Беларусі, што тут нават лодкай з сасновай кары не абыйдзешся. Што

ўжо казаць пра карабель Шубуршуна... «Балівія, — прадоўжыў свой пералік вандроўнік. — А хто там гаспадарыць? Здаецца, пумы...» Далей малеча ўзгадаў В'етнам. І яго аж перасмыкнула, бо з расповедаў Веранікі ведаў, колькі там усялякіх пітонаў, гадзюк, ды розных вужак водзіцца. А Грэцыя?..

«Мо там бяспечней? — задаўся пытаннем Шубуршун. — Ды там, пэўна, усяго хапае...» Малеча задраў угору галаву, паспрабаваў шырэй вочы расплюшчыць. Ды, пэўна, лічбавая сонатэрапія сваю справу рабіла. Бо раз за разам Шубуршун пачаў соладка пазяхаць.

«...Так, цяпер да першых чатырох краін — Аўстраліі, Балівіі, В'етнама і Грэцыі — дададзім Егіпет, — прадоўжыў сваю падарожную гульню вандроўнік. — Якія там птушкі водзяцца? Грыфы, сокалы, ястрабы... Мо яны і ў нашым небе прастору засвойваюць?..» І хаця пералік далёкіх і невядомых краін яшчэ не вельмі дапамагаў Шубуршуну, гаспадар карабля адчуў сябе шчаслівым падарожнікам. Як быццам і не было ўцёкаў з горада. Ды і наперадзе з рачной дарогай усё ясна і зразумела...

Шубуршун прадоўжыў свой лік: на літару «З» успомніў Замбію. Вось толькі дзе яна, у якой старонцы свету, на хвіліну задумаўся падарожнік. «Так, у Афрыцы, — адказаў сам сабе Шубуршун. — Там ёсць гіпапатамы і кракадзілы... Не, з такімі прыпамінамі ніяк не заснеш. Туды лепей вачэй не паказваць...»

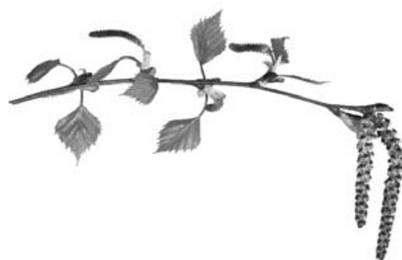
Ды лічбавая тэрапія ўладу пацiху да сябе прыбірала. Вочы заміргалі. Вандроўны матэматык пачаў правальвацца ў іншую, далёкую ад Свіслачы прастору. Лазовыя кусты, якія толькі што абрамлялі рачную стужку, змяніліся на трапічны лес. «Мо я цяпер у Індыі?..» — мроілася Шубуршуну. Сапраўды, далей дарога ішла сярод зялёнага лесу. На раку наступалі высокія дрэвы з густымі кронамі. Нім, які ў Індыі называюць «вясковай аптэкай», саступаў месца тамарынду. А далей усю прастору па правы борт заняў вялікі баньян. Яго яшчэ называюць «дрэва-лес». Замест аднаго ствала ў гэтага прыгажуна... тысячы ствалоў! Вось дзе можна сапраўды заблукаць!.. Шубуршун не паспеў падзівіцца на вялікі баньян, як з другога берага пачуўся грукат і тупат. Малеча ўгледзеўся ў далячынь. Да вады ішлі тры, чатыры, пяць, шэсць... Шубуршун збіўся з ліку, захоплена пазіраючы на гіганцкіх сланоў. Здавалася, што насустрач рухаўся велізарны дом.

— Такога ні ў якім сне не прыдумаеш! — сказаў услых сам сабе рачны вандроўнік. Але ж гэта быў яго сапраўдны сон. Чысцюткае паветра, лёгкае пагойдванне свіслацкіх хваль і, канешне ж, лічбавая сонатэрапія дапамаглі нашаму герою здзейсніць яшчэ адно падарожжа. Адразу ў некалькі краін. Наступным за Індыяй адрасам стала Канада, дзе Шубуршун паспеў перакінуцца слоўцам са старым гіганцкім асятром. Таму ўжо было пад 150 гадоў і ў даўжыню ён складаў 6 метраў. Асётр, пазнаёміўшыся з Шубуршуном, доўга дзівіўся яго падарожнай адвазе і смеласці. І калі Шубуршун паблажліва махнуў лапкай, заўважыўшы, што яму ў роднай старонцы нічога не пагражае, гаспадар канадскай ракі вельмі выразную параду малечы выдаў:



— Мяне ахоўвае ўважлівы да прыроды люд. На раку ж розныя гангстэры ходзяць. Усе яны рыбакамі завуцца. А разумныя прыродалюбы стварылі «Таварыства аховы асятроў у рацэ Фрэйзер». То няхай бы і жыхары панадсвіслацкіх вёсак парупіліся, каб нейкім чынам твая бяспека не аказалася пад пагрозай...

Шубуршун не паспеў нічога адказаць, бо і далей доўжыўся яго пералік экзатычных краін. За літарай «К» і Канадай прыйшла чарга Лаоса... І ўжо з рачных хваль вырваўся прыгожы дэльфін. Спярша малеча спрабаваў успомніць, а ці водзяцца дэльфіны ў рэках. Затым перагортваў старонкі ў «камп'ютары» сваёй памяці, каб разабрацца, ці можна са Свіслачы патрапіць у якую з лаоскіх рэк. І ў якую? У Цю, Конг, Намоў ці ў Меконг альбо Ма?.. «Не, вось дабяруся да роднай Балачанкі, — соладка паабяцаў сабе Шубуршун, — абавязкова прадоўжу заняткі геаграфіяй. А можа нават і вырвуся на прастору тых Меконга і Конга...» Што ж, магчыма так яно сапраўды і будзе. А пакуль яшчэ сон Шубуршуна доўжыцца пад лёгкае пагойдванне на свіслацкіх хвалях.



● **На музычнай хвалі**

Зайграем паскакуху!



Удзельнікі ансамбля «Аношкаўскія музыкі».

У любым кутку Прыгажуні-Беларусі можна пачуць родны напеў, роднае гучанне ладных інструментаў, пры гэтым адчуць, як з грудзей ірвецца шчырая радасць ці шчэміць душу лёгкі сум. У аграгарадку Аношкі, што знаходзіцца ў Нясвіжскім раёне, ужо другое дзесяцігоддзе растуць, як грыбочкі, не парываючы сваёй грыбніцы, выдатныя таленавітыя музыкі. «А ну, хлопцы! Што ёсць духу, заіграем паскакуху!» — гучна пачне адзін музыкант, і хор гармонікаў адкажа яму вясёлымі ды спраўнымі акордамі, пад якія так і хочацца пусціцца ў скокі.

Выхоўваць гарэзлівых хлапчукоў — праца нялёгкая. Тым больш у вялікай вёсцы. Хоць заняткі ў школе ды дапамога бацькам па хатняй гаспадарцы развіваюць працавітую асобу, але развіццё творчых навыкаў ніколі не будзе лішнім. Так, у 1986 годзе ў Аношках з'явілася мастацкая школа. Для хлопчыкаў і дзяўчынак быў створаны ансамбль «Світанак», каб дзеці з малых гадоў дакрануліся да прыгожага, пачалі выхоўваць у сабе адказнасць, вучыліся сябраваць, разам граць ды спяваць. Аднак хлопцы — народ неўгамонны — зашмат свавольнічалі. Таму Віктар Высоцкі, дырэктар Аноўкаўскай дзіцячай школы мастацтваў, і кіраўнік ансамбля Віктар Навумчык вырашылі зрабіць хор хлопчыкаў, каб больш заняць іх. Складаная была справа набраць дастатковую колькасць добрых спевакоў, бо высокія дзіцячыя галасы хутка пачыналі ламацца, ды ў кожнага ў розным узросце: у каго ў 14 гадоў, а ў каго і ў 12. Не атрымаўся хор, таму вырашылі зрабіць ансамбль гарманістаў. Хаця з фінансамі былі праблемы, у канцы 1997 года ўдача павярнулася тварам і школа мастацтваў набыла свой першы камплект гармонікаў — 5 штук. Спачатку настаўнікі навучыліся граць самі, пасля і дзетак навучылі. Так з'явіўся ансамбль «Аноўкаўскія музыкі», які складаўся з хлопчыкаў рознага ўзросту.

Паступовa развіваючы свой музычны рэпертуар — ад полек да іншых народных песень — музыкі выязджалі выступаць у суседнія вёскі ды гарады. Каб гучаць больш разнастайна і цікава, уключалі іншыя народныя інструменты: баяны, акардыёны, дудку, дуду, тамбурын, барабан і розныя шумавыя (цёрку, чугункі, касу). Першае выступленне за межамі Нясвіжскага раёна было ў Мар'інай Горцы ў 2000 годзе на першым абласным конкурсе «Грай, гармонь!».

Там сталі лаўрэатамі, былі шчаслівыя і задаволеныя, але на гэтым не спыніліся. У 2001 годзе сталі лаўрэатамі Міжнароднага фестывалю «Звіняць цымбалы і гармонік» у Паставах. Таксама ўдзельнічалі ў Міжнародным фестывалі «Славянскі базар у Віцебску» ў 2002-м, у 2003 годзе выйшлі ў фінал нацыянальнага тэлефестывалю «Сузор’е надзей».

Працавітыя хлопцы займаліся кожны дзень па некалькі гадзін, удасканальваючы сваё майстэрства. Не так лёгка было навучыцца добра граць і прыгожа трымацца на сцэне. Таму акрамя музычнага ансамбля «Аношкаўскія музыкі», хлапчукі займаліся ў танцавальным калектыве «Сонейка». Гэта дапамагала адчуваць рытм, вучыла не баяцца сцэны. Да таго ж, каму не захочацца паскакаць пару-тройку заўзятых танцаў з дзяўчатамі ў народных строях? І так добра ў музыкаў ды танцорак усё атрымлівалася, што пачалі іх запрашаць выступаць у розныя краіны. Неаднаразова выступалі ў Францыі, Германіі, Літве, Польшчы, Маскве, Эстоніі і Турцыі.

Час ішоў… Адны музыкі выраcталі, заканчвалі школу, на іх месца прыходзілі новыя, маленькія і «зялёныя», але такія ж таленавітыя. Такім чынам, на сёння ў ансамблі змянілася ўжо пяць пакаленняў хлопчыкаў. Не ўсе з выпускнікоў «Аношкаўскіх музыкаў» звязалі сваю кар’еру з музыкай ці мастацтвам, але ўсе былі б рады ўзяць інструменты ў рукі і яшчэ раз зайграць «Польку». Юрый Шарапа граў у ансамблі з 2002 па 2007 год. Сёння ён галоўны рэжысёр горада Нясвіжа. «Калектыў “Аношкаўскія музыкі” быў для мяне першым крокам у мастацтва. Там я граў на барабане і выконваў сольныя вакальныя партыі ў песнях, — з любоўю ўзгадвае ён. — Найбольш запомніліся нашы выступленні за мяжой. Не ведаю, ці пабываў бы там, калі б не ансамбль».

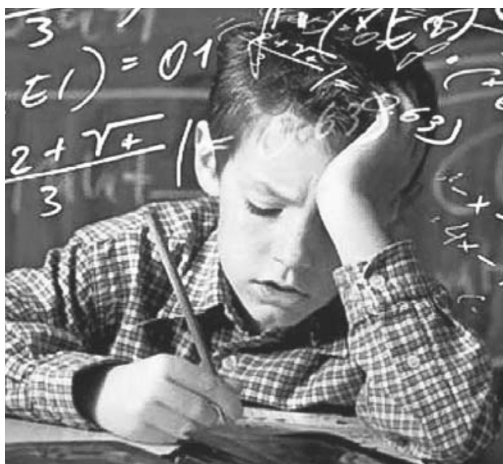
Аляксей Андросік — новы малады кіраўнік «Аношкаўскіх музыкаў». Граў у ансамблі ў першым складзе хлапчукоў, пачынаў з шумавых інструментаў. Цяпер акардыяніст. Так палюбіў музыку, што пасля школы пайшоў вучыцца ў Мінскі дзяржаўны каледж мастацтваў, а пасля завочна скончыў БДПУ імя М. Танка. «Адпрацаваў 2 гады ў Сноўскай дзіцячай школе мастацтваў, пасля атрымаў прапанову быць кіраўніком “Аношкаўскіх музыкаў”. Згадзіўся. Давялося за месяц навучыцца граць на гармоніку, — усміхаецца Аляксей. — Сёння спрабую надаць нашай музыцы сучасную аранжыроўку, шукаю новыя цікавыя песні».

Сёння калектыў складаецца з 10 хлапцоў: малодшаму — 8 гадоў, старэйшаму — 17. Усе музыкі любяць свае інструменты, паважаюць сваіх настаўнікаў, добрасумленна рыхтуюцца да канцэртаў. У калектыве пануюць сяброўскія адносіны. «Я рад, што дзеткі заняты добрай справай, — кажа Віктар Высоцкі. — Мы стараемся, возім іх у музеі, тэатры, каб прывучыць іх да прыгожага, узнёслага. Таксама кожны год мы з хлопцамі бяром намёты і адпачываем на беразе Нёмана. Гэта вельмі яднае калектыў. Старэйшыя дапамагаюць малодшым: вялікія колюць дровы, а маленькія збіраюць шчэпкі. Адны вараць юшку, другія яе наліваюць». Для дырэктара ДШМ ансамбль — гэта яго родная вялікая сям’я. «Аношкаўскія музыкі» — гонар не толькі аграгарадка, але і Нясвіжскага раёна, гонар усёй краіны. Хай жа іх вясёлыя гармонікі яшчэ доўгія гады гучаць у свеце!

Ганна ШЫБУТ

Старонкі-гумарынкі





Вучань пытаецца ў настаўніка:

— Васіль Мікалаевіч! Ніяк не магу разабраць тое, што Вы мне ў дзённіку напісалі?

— Я напісаў: «Пішы разборліва!»



— У цябе выдатнае сачыненне! — хваліць настаўніца вучня. — Толькі вось чамусьці ты яго да канца не дапісаў...

— Ды тату тэрмінова на работу выклікалі! — сумна адказвае вучань.





Мама паехала ў камандзіроўку. Раніцай тата будзіць сына і вядзе яго ў дзіцячы сад. А там кажуць:

— Гэта не наш хлопчык!

Тата вядзе сына ў другі дзіцячы сад. Там — тая ж гісторыя...

Тата садзіцца з сынам у аўтобус і яны едуць у самы канец горада, дзе знаходзіцца трэці дзіцячы сад. І тут сын кажа:

— Тата, яшчэ адзін сад — і я ў школу спазнюся!



— Пеця, колькі будзе два памножыць на два? — пытаецца бабуля.

— Чатыры! — адказвае Пеця.

— Малайчына! — хваліць бабуля. — Вось табе за гэта чатыры цукеркі!

— Эх, калі б ведаў, адказаў бы, што шаснаццаць! — засмучаецца Пеця.



— Як вырасту, абавязкова шафёрам стану! — кажа маленькі хлопчык. — Цэлы дзень катайся, а табе яшчэ і грошы плоцяць!





— Мама, а як ты вучылася ў школе? — пытаецца сын у маці.

— Вядома ж, добра!

— Ага, я калі вырасту, таксама буду сваім дзецям так казаць! А ты скажы, як яно было на самай справе?



— Мама, — кажа сын, — сёння ў нас у школе скарочаны бацькоўскі сход.

— Што значыць, скарочаны? — здзіўляецца маці.

— Ну... ты, я і дырэктар...





— Дзеці, хто з вас прачытаў «Вайну і мір», — пытаецца настаўніца.

— А што, яе трэба было прачытаць? — схамінаецца вучань.

— Ну, так! — строга кажа настаўніца. — А ты што, не прачытаў?

— А я ж, дурань, яе ўсю ноч перапісваў!





Настаўніца:

— Машачка, назаві мне пяць хатніх жывёл.

Маша:

— Тры кошкі і два сабакі!